

Загальний рівень ефективності організаційної структури управління промислового підприємства нами запропоновано визначати на основі інтегрального показника, який розраховується, як сума добутків нормованих значень окремих показників та коефіцієнтів вагомості, що визначаються на підставі отриманих результатів факторного аналізу. Для побудови діагностичної шкали рівня ефективності організаційної структури управління нами обгрунтовано доцільність визначення системою управління динаміки активності цих процесів на основі аналізу окремих функціональних сфер діяльності підприємства. Автором запропоновано на основі визначення індексів окремих показників та розрахунку інтегрального індексу, як середньогометричного для кожної функціональної сфери управління підприємством, та кожної зі складових активності.

Висновки. На основі узагальнення сучасних підходів до формування ефективної організаційної системи управління підприємством запропоновано її структуру для машинобудівного підприємства, до складу якої віднесено підсистеми: формування цілей, інформаційно-комунікаційну, аналітичну, виконавчу й контролюючу, що передбачає посилення зворотного зв'язку, що сприяє формуванню управлінського впливу відносно змін факторів зовнішнього середовища. Також запропоновані методичні рекомендації з оцінювання ефективності системи управління організаційно-економічним розвитком, що ґрунтуються на розрахунку показників, які характеризують тривалість затримок реакції системи на певні події, що уможливило об'єктивність оцінки функціонування системи управління за її ключовою інформаційно-комунікаційною підсистемою. Проаналізовано фактори, що сприяють формуванню тенденцій розвитку машинобудівних підприємств, та досліджено вплив інноваційних факторів на цей процес. Розроблено систему оцінювання ефективності організаційної структури управління машинобудівного підприємства на основі визначення окремих показників функцій управління та інтегрального показника ефективності управлінської структури.

Література

1. Герасимчук В.Г. Розвиток підприємства; діагностика, стратегія, ефективність. – К.: Вища школа, 1995. – 266 с.
2. Скударь Г.М. Структурные изменения в управлении предприятием. – К.: Техника, 2001. – 96 с.

УДК 339.94.339.13

О.О. КУРОК
Хмельницький національний університет

ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ЗЕД МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ: ВПЛИВ ФАКТОРІВ І АНАЛІЗ СТАНУ

Досліджено вплив факторів на розвиток зовнішньоекономічної діяльності машинобудівних підприємств.

The author studies the factors that influence the external-economical activity of machine-building enterprises.

На ефективність виробничо-господарської та зовнішньоекономічної діяльності ЗЕД машинобудівних підприємств, за проведеними нами дослідженнями, впливають наступні фактори: економічні, політичні та міжнародні (рис. 1).

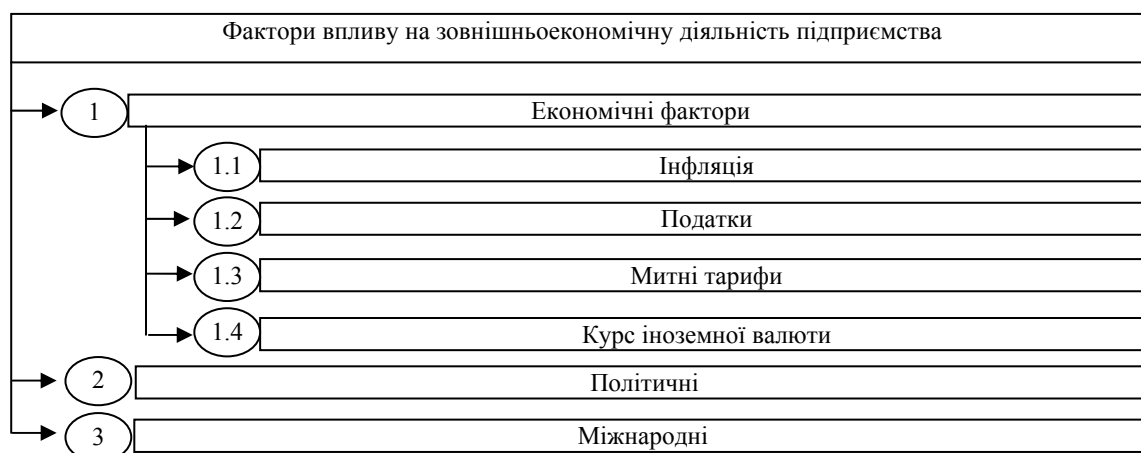

Рис. 1. Фактори впливу на діяльність машинобудівних підприємств

Економічні фактори, що здійснюють як позитивний, так і негативний вплив на діяльність організації, включають:

– інфляцію. Незважаючи на зниження темпу інфляції за останній рік, усе-таки спостерігається зростання цін. При цьому збільшення витрат на виробництво і реалізацію продукції призводить до підвищення ціни продук-

ції, і отже до зниження попиту на неї. Таким чином, інфляція може являти собою серйозну загрозу для досягнення цілей підприємства. На підвищення темпів інфляції підприємство реагує підвищенням цін на свою продукцію;

- податкову ставку. Підприємства згідно законодавства зобов'язані сплачувати податки;
- митні тарифи. Оскільки підприємства закуповують частину матеріалів для виробництва своєї продукції в іноземних партнерів, то митні тарифи безпосередньо впливають на ціну продукції і на прибуток. У зв'язку з цим, даний фактор можна розглядати як негативний;

– курс іноземної валюти. Основною валютою, яка використовується для розрахунків з іноземними партнерами є американський долар. Постійне підвищення курсу долара стосовно української гривні призводить до подорожчання матеріалів, що імпортуються, і збільшення ціни продукції. Тому підвищення курсу долара позначається негативно на діяльності підприємства і змушує його шукати таку ціну, яка б сприяла незначному зниженню попиту і зберігала прибуток на колишньому рівні.

Політичні фактори. Внутрішній ринок і діяльність підприємства постійно знаходяться під впливом політичних подій і рішень, і керівництво підприємства повинно постійно стежити за прийнятими рішеннями і законами.

Міжнародні фактори. Оскільки підприємства співпрацюють з європейськими та іншими компаніями, то вони повинні постійно контролювати й оцінювати зміни в цьому середовищі, пристосовуватись до нього, щоб не тільки існувати, але й домогтись покращення результатів своєї діяльності.

Але, незважаючи на вплив як позитивних, так і негативних факторів, машинобудівні підприємства Хмельниччини продовжують працювати, намагаються нарощувати обсяги виробництва продукції, значну частину якої віддають на експорт. Характерною особливістю розвитку системи зв'язків у світовому господарстві на сучасному етапі є посилення взаємозалежності економіки різних країн й активізація їх участі у міжнародному поділі праці. Визначальною рисою економічного розвитку стала відкрита ринкова система господарювання. Особливої актуальності набувають проблеми формування і налагодження зовнішньоекономічних зв'язків між країнами та підприємствами.

Одним із найбільш важливих напрямів підвищення ефективності виробництва та економіки країни є розвиток зовнішньоекономічної діяльності. Однак визначення ефективних напрямів діяльності підприємств у сфері зовнішньоекономічної діяльності неможливе без ретельного аналізу її стану.

Тому для більш повної характеристики роботи підприємств на зовнішньому ринку проводиться оцінка виконання їх зобов'язань з експортних та імпортних операцій.

Аналіз експортних та імпортних операцій має включати:

- визначення виконання зобов'язань за вартістю, фізичним обсягом та ціною експортованих (імпортованих) товарів;
- визначення виконання зобов'язань за термінами їх поставок та якістю;
- встановлення факторів і величин їх впливу на економічні показники;
- з'ясування причин недовиконання зобов'язань за тими чи іншими позиціями.

Аналіз проводиться у такій послідовності (рис. 2).

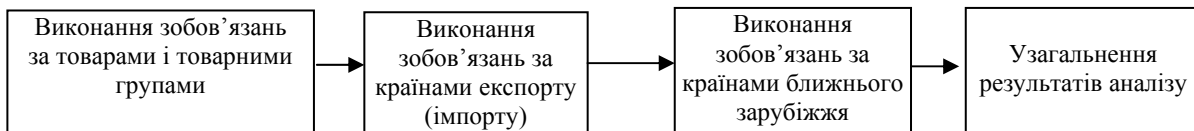

Рис. 2. Послідовність проведення аналізу виконання експортних та імпортних зобов'язань

Подання обробленої аналітичної інформації виконується у зворотному порядку (рис. 3).

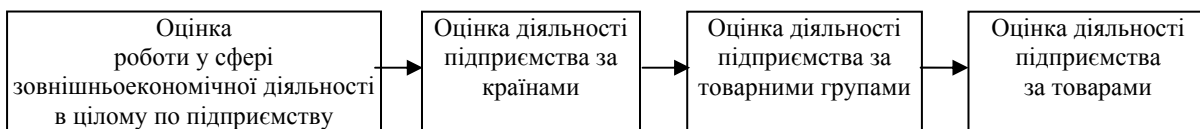

Рис. 3. Послідовність представлення обробленої аналітичної інформації

У ході аналізу виконання зобов'язань за торговими угодами з'ясується: кількість і загальна сума укладених торгових угод; кількість і сума виконаних торгових угод; кількість, види і сума прострочених угод; причини неповної реалізації угод і порушень термінів поставок товарів.

Для аналізу зовнішньоекономічної діяльності машинобудівного підприємства слід використовувати систему аналітичних показників, представлених на рис. 4.

Для більш повної характеристики роботи підприємства на зовнішньому ринку слід розраховувати питому вагу сум контрактів, прострочених у звітному періоді і цей показник порівнювати з показником минулого періоду [1]:

$$I_{\tau \delta i \tilde{n} \delta \delta . \delta . \tilde{e} i \delta .} = \frac{\hat{E}_{\tau \delta i \tilde{n} \delta \delta .}}{\hat{E}_{\delta \delta \tilde{e} i \delta .}} \cdot 100\% , \quad (1)$$

де $\hat{E}_{\tau \delta i \tilde{n} \delta \delta .}$ – сума контрактів, прострочених протягом року, $\hat{E}_{\delta \delta \tilde{e} i \delta .}$ – сума контрактів, що підлягають виконанню у звітному періоді.

Рис. 4. Показники зовнішньоекономічної діяльності машинобудівного підприємства

У подальшому визначаються коефіцієнти виконання зобов'язань за вартістю і за фізичним обсягом по експорту як для окремих товарів, так і для їх сукупності. Коефіцієнт виконання зобов'язань за вартістю для підсумкового експортного показника розраховується як частка від ділення сумарного добутку фактичних обсягів товару (Q_f) на їх фактичну ціну (P_{if}) на сумарний добуток аналогічних планових показників ($Q_{in}; P_{in}$).

Для більш повної характеристики роботи підприємств (об'єднання) на зовнішньому ринку експорт (імпорт) товарів і послуг за звітний рік порівнюється з експортом (імпортом) за попередній рік, а також проводиться аналіз у динаміці за кілька років (наприклад, за 5 – 10). Мета такого дослідження – встановити, які зміни відбулися у товарній структурі експорту (імпорту) і його географічному напрямку, чи одержали розвиток нові види експорту (імпорту), як змінився обсяг експорту (імпорту) у поточних і базових цінах, як змінилися у середньому експортні ціни. Для вивчення динаміки експорту (імпорту) протягом декількох років обчислюються темпи приросту експорту (імпорту) за кожний рік і середньорічний темп зростання, приросту експорту (імпорту) за весь досліджуваний період.

Дані про експорт (імпорт) за досліджувані роки групуються за країнами і товарами та представляються в аналітичних таблицях. По кожному рядку таблиці (країна, товар чи підсумок) обчислюються індекси вартості, фізичного обсягу, цін, структури і кількості, які показують якою мірою і де змінилися вартість і фізичний обсяг експорту (імпорту) і середні ціни.

Далі наведемо аналіз динаміки та структури експорту машинобудівних підприємств Хмельниччини (табл. 1).

Таблиця 1

Аналіз динаміки та структура експорту (тис. грн)

Країна	Рік			Темп зростання, %	
	2006	2007	2008	2002/2003	2003/2004
Польща	50220	58220	59220	115,92	101,71
Німеччина	25610	28610	29610	111,71	103,49
Нідерланди	90700	97700	98700	107,71	101,02
Франція	45350	48350	49350	106,61	102,06
Бельгія	15740	18740	19740	119,09	105,33
Всього	177400	193400	197400	109,01	102,06

Зовнішній ринок машинобудівних підприємств складається, в основному, із споживачів Німеччини, Бельгії, Нідерландів, Польщі і Франції. За наведеною таблицею бачимо, що за три роки обсяги експорту в загальному зросли на 102,06 % у 2008 році порівняно з 2007 роком. Таке зростання свідчить про те, що зовнішньоекономічна діяльність на підприємстві стала відігравати більшу роль, ніж це було раніше.

Основа успіху підприємства – орієнтація всіх фахівців на задоволення вимог споживчого ринку. Менеджери компанії постійно вдосконалюють існуючі та запроваджують нові методи співпраці із клієнтами.

Динамічне збільшення обсягу виробництва та продажу є позитивною оцінкою діяльності підприємств.

Значну частину українських зусиль компаній спрямовано на задоволення потреб вітчизняного ринку.

З наведеної діаграми (див. рис. 5) видно, що найбільше готової продукції експортується у Нідерланди (98700 тис. грн у 2008 році). Це пов'язано з тим, що ринок Нідерландів не є достатньо насиченим. Найменше

експортується у Бельгію (19740 тис. грн у 2008 році). На цьому ринку існує багато конкурентів і щоб знайти на ньому своє місце підприємства планують збільшити конкурентноздатність продукції за рахунок введення нових технологій. До кінця 2009 року підприємства закуплять нове устаткування. Співробітництво з іноземними партнерами відкриває нові можливості для підприємств машинобудівної галузі Хмельниччини.

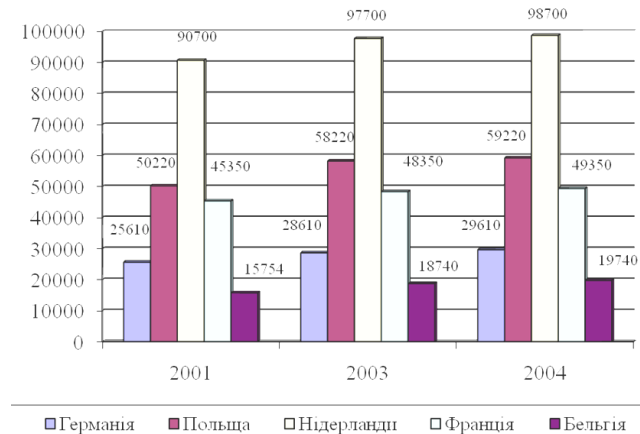

Рис. 5. Структура експорту машинобудівних підприємств

Висновки. Проаналізувавши основні показники діяльності машинобудівних підприємств за три роки можна ми дійшли висновку, що виробничий потенціал протягом цього періоду збільшувався. Дохід від реалізації продукції, робіт та надання послуг теж має стійку тенденцію до зростання.

Поряд з цим, визначено основні фактори, які впливають на ефективність виробничо-господарської та зовнішньоекономічної діяльності, а саме: економічні фактори, інфляція, податкова ставка, митні тарифи, курс іноземної валюти, політичні фактори, міжнародні фактори.

Крім того, нами було досліджено виконання контрактних зобов'язань по експорту та імпорту на фактичних даних підприємств, за якими розраховано такі коефіцієнти та індекси, як: коефіцієнт виконання зобов'язань за вартістю, коефіцієнт виконання зобов'язань за фізичним обсягом, коефіцієнт виконання зобов'язань за ціною, індекс вартості, індекс фізичного обсягу, індекс ціни, індекс структури, індекс кількості

Підводячи підсумок зовнішньоекономічній діяльності машинобудівних підприємств, можна зробити висновок, що за останній період підприємства стали проводити активнішу зовнішньоекономічну діяльність. Підприємства зуміли за складних умов вийти на міжнародний ринок і виробляти конкурентноздатну продукцію.

Література

1. Вічевич А.М., Максимець О.В. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності. – Львів: Афіша, 2004. – 140 с.
2. Чумаченко М.Г. Економічний аналіз. – К.: КНЕУ, 2001. – 540 с.
3. Пономаренко В.С., Ястремская Е.Н., Луховский В.М. Механизм управления предприятием: стратегический аспект. – Х.: Изд-во ХГЭУ. – 2002. – 252 с.
4. Кириченко О.А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2002. – 384 с.

УДК 658.4

Н.І. ДУЛЯБА
Львівська комерційна академія

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ЯК ЧИННИК СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ

Розглянуто проблеми оподаткування діяльності підприємств, як важливу перешкоду для розвитку підприємництва в Україні та у сфері торгівлі. Визначено необхідність реформування податкової політики держави для забезпечення економічної безпеки бізнес-середовища на шляху до євро інтеграції. Приведено напрями реформування спрощеної системи оподаткування як важливого методу організації бізнесу в торгівлі.

The author outlines problems of enterprises taxation as an important hurdle for both business and trade development in Ukraine. He also determines the necessity of reforming tax policy of the state for providing the economical safety in business sphere on its way to euro-integration. The ways in reforming tax system have been outlined, it being the important method of organizing business in the trade sphere.

Політика лібералізації державного регулювання на початковому етапі економічних перетворень в Україні без наявності передумов реальної економічної свободи на ринках капіталу, землі, робочої сили, грошей та із-за